

እቲ አዝዩ ዝበርቶዎ ካይሊ

ኣጲር መወከሲ ንዘይጎነጸዊ ቃልሲ ኣብ ኤርትራ

ብ መሪሕነት ሰውራ ፈንቅል እተዳለወ

መጋቢት, 2019

መጻዕቂ

ን ኤርትራውያን ሰውራ ሓድሽ አምር አይተነን። ኤርትራውያን ን 30 ዓመታት አንጻር መግዛእቲ ኢትዮጵያ ብረታዊ ሰውራ አካይድና ናጽነትና ዝጨበጥና ህዝቢ ኢና። እቲ ታሪኽ ነዊሕ ክኸውን ይኽእል 'ዩ : ኣብ ናይ ታሪኽ መዛግብቲ 'ውን ብቀሊሉ ክርከብ ስለዝኽእል : ኣብዚ ምትንታን አየድልን። ከም ኩሉ ኣብ ዓለም እተራእየ ብረታዊ ሰውራታት፡ ሰውራ ኤርትራ 'ውን : ንህዝቢ ኤርትራ ናጽነት ድኣ እምበር ሓርነት ከጎናጽፎ አይካኣለን። ንመግዛእቲ ኢትዮጵያ ዝርድኦ ዝነበረ ቋንቋ ብካላሽን ምድሳቕ ስለዝነበረ : ኣብቲ እዋን እቲ ጎንጻዊ አገባብ ቃልሲ ቁኑዕ ኔሩ ክበሃል ይከኣል 'ዩ። ድሕሪ ናጽነት ግን : እቲ አካይዳ ክቕየር ኔሩዎ። ኢሳይሰ ግና ባህርያቱ ክቕይር አይመረጸን። 'ዒም ዝበለ ይትሓጎም' ዝብል ጭርቶ ተሓንጊጦ። ከምቲ ኣብ ሜዳ ዝለመዶ ንኹሉ ፍልልያት(ዘይምርድዳኣት) ብጎንጽ ክፈትሖ ሃቂኑ። ምስ ጎረባብቲ ጎንጽ፡ ምስ ዜጋታት ጎንጽ። በቃ ጎንጽ፡ ጎንጽ፡ ጎንጽ. . ። ጎንጽ ግና ነባሪ ፍታሕ አየምጽእን 'ዩ። ህዝቢ ኤርትራ ናጽነቱ ብሓይሊ ብረት ዳኣ ይጎናጽፍ እምበር፡ ኣብ መጠረሽታስ ብረፈረንዱም(ዘይጎንጻዊ አገባብ) 'ዩ ን ናጽነቱ ሓንሳብን ንሓዋሩን መኸተምታ ጌሩሉ። ብረፈረንዱም(ዘይጎንጻዊ አገባብ) መኸተምታ እንተዘይግበረሉ ኔሩ። አምሓራ ምስ ጊዜ ሓይሊ ምስ ደለቡ 'ኤርትራውያን ን ኤርትራ ብሓይሊ 'ዮም ካብ ኢትዮጵያ ፈልዮማ፡ ሕጂ ድማ ብቕልጽምና ክንመልሳ ኢና' ኢሎም ናብ መጠረሽታ ዘይብሉ ውግእ መጻተዉና ኔሮም። ናጽነትና ብድምጺ ህዝቢ ወይ ብረፈረንዱም(ዘይጎንጻዊ አገባብ) ሳላ ዝተረጋገጹ ሉአላዊት ኤርትራ ንሓዋሩ ክትነበር 'ያ።

ቅድሚ ሰርሒት ፈንቅል ናይ 1990፡ ህዝባዊ ግንባር ነቶም ኣብ መርሒነት ተኾይጦም ንጹሃት ተጋደልቲ ዘሕቕቑ ዝነበሩ ጓናት ወይ Trojan Horses እንተዝፍንቅሎም ኔሩ። ናጽነት ኤርትራ ኣብ መጠረሽታ 70ታት ምተጋህደ ኔሩ። ከምኡ ስለዘይተገብረ ግና ናጽነትና ንልዕሊ 10 ዓመታት ተመጢጦ። ዘየድሊ ብ ዓሰርተታት ኣሸሓት ዝቐጸር ክቡር ሂወት 'ውን ክፈልና።

እምብአር : ነዚ መጽነቲና ኢሳይሰ ምፍንቃል ጊዜኡ ኣኹሉ 'ሎ። ስለዚ ኢና ድማ ነዚ ዘይጎንጻዊ ምንቅስቓስ ህዝቢ 'ሰውራ ፈንቅል' ኢልና ሰሚናዮ ዘሎና።

በዚ ኣጋጣሚ፡ ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ምፍንቃል 'ዚ ውልቀ-መላኹ፡ ኢደይ ኢድካ ኹብልን ነዚ ዘይጎንጻዊ ምንቅስቓስ ህዝቢ ክድግፎን ንላቦ።

ዘይጎንጸዊ ቃልሲ ወይ ፖለቲካዊ ኣብያ ኣንታይ ማለት 'ዩ?

ዘይጎንጸዊ ቃልሲ፡ ዘይጎንጸዊ ተቓውሞ ወይ 'ውን ፖለቲካዊ ኣብያ እናተባህለ 'ውን ይጽዋዕ 'ዩ። እዚ ኣገባብ ቃልሲ 'ዚ ንፖለቲካዊ ዕላማ ተባሂሉ ብንጡፍ እምቢታ ዝትግበር ፡ ተቓውሞ፣ ሕንገዳን ኢድ ኣእታውነትን ዘጠቓልል ኣገባብ ቃልሲ 'ዩ። ዘይጎንጸዊ ቃልሲ ልኡምነት(passivism) ማለት ኣይኮነን። ኣብያ ኣዝዩ ንጡፍ(active) ካብ ምዃን ዝተላዓለ ኣይንብርከኻን ብዘብል ድርኻት፡ ኮነ ኢልካ ንጨቆንቲ ዘይምእዛዝ ወይ 'ውን ምሕንጋድ ማለት 'ዩ። ዘይጎንጸዊ ቃልሲ (ፖለቲካዊ ኣብያ) ድማ እቲ ቃልሲ ዝፍጸመሉ ፖለቲካዊ ሃዋሁ፡ ኣንኮላይ እቲ ክጭብጥ ዝድለ ዘሎ ዕላማ፡ ማለት ፖለቲካዊ ስልጣን ዘጠቓለለ ኩነታት ማለት 'ዩ። ህዝቢ ሰሩዕ ሰትራተጂኣዊ ውጥናትን ሰርሒታትን ተኸተለ፡ ንምንጭታት ስልጣን ብምድኻም፡ ንማሓውራት መንግስቲ ካብ መለኻቲ መንዘቡ ንምቁጽጻሩ ናይ ዝገብሮ ጸዕሪ መግለጺ 'ዩ።

ነዚ ውልቀ መላኸ፡ ሰማይ ዝሰቐሎ ሓይሊ መን 'የ?

መቸም ውልቀ መላኸ ኢሳያስ፡ ነቲ ናይ ቅድሚኛ ናጽነት ዓመታት ሓውስካ ፡ 750 ዓመታት ዝኣክል ስልጣን ብምጭባጥ ኣብ ልዕሊ ህዝብን ሰራዊትን ከም ድላዩ ይዕንድር ኣሎ። ባህ ዝበሎ ከምድላዩ ይገብር። ንንጹሃት ኤርትራውያን ይጨወ : ይኣሰር ፡ይቐትል ፡ ይህግር . . . ወዘተ። ንኣብነት ኣብ ሚዳ ን ብዙሓት ካብ ስደት ምእንቲ ሃገርምን ህዝባምን ንክጋደሉ ዝመጹ ሙሁራት ፡ ንግጉይን መላኸን ዘይዲሞክራሲያውን ኣካይዳ ኢሳይስ ስለዝነቐፉ ጥራይ፡ 'እዚኣቶም ሰለይቲን ኣዕናዊ ምንቅስቃስን እዮም፡ መንኸዕ እዮም' ኢሉ ብምጥቃን ዳርጋ ንብሙልኦም ብባርባርዊ ኣገባብ ቀቲልዎም። ገለ ገለ ምንጭታት ከምዝሕብርዎ፡ ካብ 1972-1979 ኣብ ዝነበረ እዋን ጥራይ ክብብ 3000 ዝበጽሑ ንጹሃት ተጋደልቲ ብኸምዚ ኣገባብ ሓቓቐዎም። ብዙሓት ገዳይም ተጋደልቲ ከምዝሰማምዕሉ፡ ብዙሓት ካብቶም ኣብ ሚዳ ዝወደቁ 60,000 ዝኣክሉ ተጋደልቲ ብኸምዚ ክብ ኢሉ ዝተጠቐሰ ኣገባብ ብግፍዒ ዝሓቐቐ 'የም። ድሕሪ ናጽነት 'ውን ኩሉ ህዝቢ ይርእዮ ከምዘሎ፡ ዕንደራ ናይ ኢሳያስ ኣየቐረጸን። ኣብዚ ግዜ 'ዚ ካብ 45000-50000 ዝኣክሉ ንጹሃት ኤርትራውያን ኣብቲ እንሰሳታት ክተንብረሉ ዘይትብህጎ መዳኸታት ይላቐቁ ኣለዉ። ብሰንኪ እዚ ዘይ ኤርትራዊ ሰብኣይ፡ ብዙሓት ካብ መንእሰያትና ኣብ ፍቕዶ ሲናይን ሚዲተራንያን ባሕርን ይሃልቁ ኣለዉ። ብዙሓት ኣሓትና ብእልፊ ዘይረብሑ ጀልፋፋት በደዊን ይዕመጹ ኣለዎ። ገጠራት ባዲመን ክተማታት ጸምይወን። እቲ ዝርዝር ጸብጸብካ ዝውዳእ ኣይኮነን። ኣብ መጠረሽታ ድማ ፡ እንሆ ነታ ከቢድ ዋጋ ከፊልና ዝረኽብና ሃገርና "ኣብ ዘይተርክብዎ ክብሉ ሰቐለዎ ክኸይድ እዩ" "ከም ሶማሊ ክገብራ 'የ' ይብለና። ወረ ሕጅስ ሕንኽ ከይበለ ንሃገርና ኤርትራ ናብታ መቐላቐይት ዓዱ ኢትዮጵያ ንክጸንብራ ተገሁ ይሰርሕ ኣሎ።

ኢሳያስ ማዕረ ክንደይ 'የ ሓያል? እግዚኣብሄር ዝፈጠሮ ሰብ ድዩ ኸ? ወይስ . .

ነዚ ክብ ኢሉ ዝተጠቐሰ እክይ ተግባራት ኢሳያስ ግና መን እዩ ዘተግብሮ? ንዝብል ሕቶ "ኢሳያስ 'የ' ዝብል ግሩህ መልሲ መቸም ናይ ሙበዝሕትና ኤርትራውያን 'የ። ከምዚ እንተኾይነስ ፡ ኣንታ እዚ ኢሳያስ እሞ ሰብ ወዲ ሰብ ኣይኮነን። ምናልባት ኣፈጥሮኡ ልዕሊ-ሰብ (supper human) ከይከውን? እሞ እታ ' ኢሳያስ ኣፈወርቂ . . . ተኻላኻላይ ታንኪ . . .' እትብል ልምድቲ ደርፊ ሃገርና 'ውን ከምዘላታ ሓቂ 'ያ? እሞ ሃገርናሲ . . . ኣየባትኸላን 'የ? ከምቲ ም/ሚ/ዜና ነበር ዓሊ ዓብዱ ዝበሎስ ኢሳያስ ኣፈወርቂስ ዝመውት ፍጡር ኣይኮነን ? ጋኔን እዩ እንተብልናዮ "ኸ? እስኪ ቁሩብ ኣዕመቐ ኣቢልና ንሕሰብ ኤርትራውያን ኣሕዋት፡ እዚ ኹሉስ ሓቂ 'ዶ ኾን ይኸውን? ያእ ኣይፋሉን! ሓሳት 'የ።

እምብኣር ነቲ ሓቂ ደርጉሕና ክንግረኩም፡ ኢሳያስ ከማና ፍጡር ሰብ 'የ። ኢሳያስ ከም ኩሉ ሰብ ተወሊዱ 'የ። ክነብር 'የ ሓደ ማዕልቲ ድማ ክመውት 'የ። ስለዚ ከምቲ ኣብ ሃገርና ብሰፍሓት ዝውረዩሉ ፡ ፍሉይ ዓይነት ሰብ ወይ ኣምላኽ ኣይኮነን። ኢሳያስ ተራ ሰብ እዩ።

'እሞ ኢሳያስ ተራ ሰብ እንተድኣ ኾይነ፡ ነዚ ኹሉ ክብ ኢልና ዝጠቀስናዮ እክይ ስርሓት ከመይ ጌሩ ኣተግብርዎ? ሃገር ናብ ደረጃ ጥፍኣት ከውርዳ ክሎስ ንውልቁ ድዩ ኔሩ? ንኣብነት ፡ ነቶም ኣብ ሚዳ ዘሕቐቐም ንጹሃት ተጋደልቲ፡ ባዕሉ ብውልቁ ካብ ቦታ ናብ ቦታ ኣንዳተንቃሳቐስ ድዩ ዝርኸኖም ኔሩ? ነዚ ኹሉ ፈቐድኡ ተዳጎኑ ዝርከብ 50000 መንእሰይ፡ ኢሳያስ ባዕሉ ዲዩ እንዳቐጥቀጠ ዘለፋልፎ? ንሱ ድዩ ኸ ናይቲ መዳኸታት ሓለዎ? ' ዝብሉ ኣገደስቲ ሕቶታት ክልዓሉ ናይ ግድን 'የ? እቲ መልሲ ንጹር እዩ። ህዝቢ ኤርትራ ባዕሉ 'የ ከይተረድኦ ነዚ ኹሉ እክይ ተግባራት ዘተግብሮ ዘሎ? እቲ ተንኮል ናይ ኢሳያስ ፡ ኣተግብርቲ ድማ ንሕና ኤርትራውያን ባዕልና ኢና!። 'ከመይ ጌርና ንሕና ነዚ ኹሉ እክይ ነተግብሮ ኣለና' ዝብል ሕቶ ህዝቢ ክህሉ ይኸእል 'የ። ከመይ ዝብል ለባም! እምብኣር ንኺድ . . .

ንውልቀ መለኸቲ፡ መን 'የ ስልጣን ዝህቦም?

ከም ብዓል ሃጸይ ሃይለስላሴ ናይ ኢትዮጵያ ዝኣመሰሉ ውልቀ መለኸቲ "ሞዓ ኣንበሳ ዘ-እምነገደ ይሁዱ፡ ስዩመ እግዚኣብሄር እንዳበሉ" እንዳበሉ፡ ኣምላኽ ስልጣን ከምዝሃቦም ንህዝብዚ እንዳ ኣታለሉን እንዳፈራርሁን ንውሉድ ወለዶ ኣብ ስልጣን ክጸንሑ ይሕልኑ። ኣብ ሃገርና እተመጸና 'ውን ' ንጉሰ ኣይኸሰሱ ሰማይ ሰማይ ኣይሕረሰ ' ዝብል ግጉይ ምስላ ንኢሳያስ ቀድዶቶ 'ያ። ኣብ መበል 14 ክፍለ ዘመን ዝነበረ ልዩ-ጂ ዝተባህለ ቻይናዊ ፍላጎፋ ግና፡ ንምንጨ ፖለቲካዊ ስልጣን ዲክታቶራት(ውልቀ መለኸቲ) ብኸምዚ ዝሰዕብ ጽውጽዎዮዊ ዛንታ ኣቐልል ኣቢሉ የረድኣና።

ዛንታ “ጎይታ ሀበይ”

አብ ሃጺያዊት ሃገራቶቹ፣ ሓደ ብአህባይ ዝግልገል ዓቢ ሰብአይ ነበረ። ሰባት ድማ “ጁ ጎንግ” (ጎይታ ሀበይ) ኢሎም ይጽውዕዎ ነበሩ።

እቲ ሰብአይ ንግሆ፣ ንግሆ ነተን አህባይ አብ ቅርዓቱ ይእክበንግሆ፣ ነታ ካብ ኩለን ዝግበየት ሀበይ መራሓተን ናብ መርር ክትከይድ፣ ካብኡ ድማ ፍረታት ማእሪሪን ክመጸ ይእዘዘን ነበረ። ኩለን እተን አህባይ ካብቲ ዝማእረርኦ ፍረታት ሓደ ዕስሪት ነቲ ዓቢ ሰብአይ ይህበኦ ነበሩ። እተን ከምኡ ዘይገብራ ድማ ብዘይ ንሕስያ ይግረፋ ነበራ። እተን አህባይ ብሕሱም ይሳቕያ፣ እነተነበራ ዕሚም ክብላስ አይደፈራን።

ሓደ መዓልቲ ሓንቲ ንእሽቶ ሀበይ፣ ነተን ካልኦት አህባይ ከምዚ ክትብል ሓተተተን፡- “ነዚ ኹሉ አግራብን አቕጽልትንሲ እዚ ዓቢ ሰብአይ ባዕሉ ደዩ ተኼልዎ” እተን ካልኦት ድማ ከምዚ በላኣ፡- “አይፋሉን፣ ባዕሉ ዝበቐለ እዩ።” እታ ንእሽቶ ሀበይ መሊሳ ሓተተት፡- “እሞ ብዘይ ፍቓዱ ድሮ ፍረታታት ክንወስድ አይንእኽእልን” እተን ካልኦት ድማ ትቕብል አቢላን፡- “እወ ክንወስድ ንኽእል” በላ። እታ ንእሽቶ ሀበይ ቀጺላ፡- “እሞ ስለምንታይ ድኣ ጽግዕተኛታት ናይዚ ዓቢ ሰብአይ ንኸውን፣ ስለምንታይ ኩልና ነግልግሎ ኣሎና”

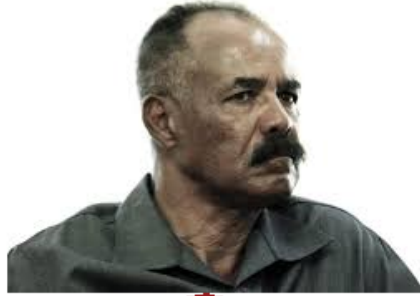
እታ ንእሽቶ ሀበይ ዘረባኣ ቅድሚ ምውዳኣ እተን ካልኦት አህባይ ኩለን ነቕሓን ተበራበራን።

ሽቡ ምሸት፣ እቲ ዓቢ ሰብአይ ደቂሱ ብዘራእያኣ፣ ነቲ ተሓጺረናሉ ዝነበራ ኳና አፍሪሰን፣ ነቲ አእማን ኩሉ ዓነውነው አበላኦ። እቲ ዓቢ ሰብአይ አብ መኸዘን ከዚንም ዝነበረ ፍረታት ሒዘን ድማ ሓንሳብን ንሓዋሩን ናብ ጫካታት አተዋ። እቲ ዓቢ ሰብአይ ድማ ብጥሚት ሞተ።

ዘኸበርኩም ደቂ ዓድና፣ እምብእር ንውልቀ መላሽ ኢሳያስ ዝዚ ኹሉ እክይ ስርሓት ንዓዳሉ ዘሎና ንሕና ኤርትራውያን ባዕላትና ኢና! ሃገር ነፍርሳ ዘሎና ባዕላትና ኢና! የሕዋትና ንኣሰርን ንቐትልን ዘሎና ባዕላትና ኢና! ነቶም ምእንታና ዝተቐለሱ ጉጅለ 15 ዝኣሰርናን ዝቐተልናን ንሕና ኢና! ነቶም ገበን ዘይብሎም ን 18 ዓመታት ተኣሲርም ዘለዉ ጋዜጠኛታት ኣሲርና ዘሎና ንሕና ኢና! ሕጂ ኸኣ ‘ሞ ኢሳያስ ንኤረና ናብ ኢትዮጵያ ከሰተልማ ብዕቱብ ይሰርሕ ኣሎ፣ ኣብዚ ‘ውን ተሓተትቲ ንሕና ኢና! እስኪ ካብ ታሪኽ ዘን አህባይ ገለ ንማር። እስኪ የጻንትና ንኸፈት እሞ፣ ዝዚ ዕድመ ደፊኡ ዘሎ ኣረጊት ዲክታቶር፣ ብተባር ኳና ብግው ዝበለ ደምጺ “ይኣክል! ኣገልገልቲ ናይቲ እክይ መደባትካ ኣይንኸውንን” ብምባል ዛ ናብ ውድቀት ተቐጋጠ ዘላ ሃገርና ነድሕን።

ንኢሳያስ ደጊፎም ደው ኣቢሎም ዘለዉ ኣዕኑድ

ኢሳያስ ንበይኑ እንዳተንቃሳቕሰ ሰባት ክጨወ ፣ ክኣሰር ፣ ክቐትል ኣይኸእልን ‘ዩ። ኢሳያስ ንበይኑ እንዳተንቃሳቕሰ መጋብርያ ተንኮላቲ ዘኸንገም ኣሸሓት ሰራዊት ክገፍፍን ክዕልምን ኣይከእልን ‘ዩ። ኮታስ ፣ ንኹሉ ተንኮላት ኢሳያስ እንዳዩ ንሕና ህዝቢ ኤርትራ ኢና። እቲ ዘገርም ዝዚ ኹሉ ኣዕናዊ ተግባራቲ ፣ ንህዝቢ ኤርትራ ኣብ 7 ዘኾና ትካላት ብምውዳብ ‘ዩ ዘተግብር። ንሕና ደገፍና ስለዘመጠናሉ ‘ዩ ፣ ኢሳያስ ንኤርትራ ናብ ጸላም ሸኽሎዎ ዘሎ። እስኪ ነተን ንሕና ብገርህና ኢሳያስ መጋብርያ ዕንወቱ ክኾንኦ ዝተኸለን 7 ትካላት (institutions) ንርእየን። ዝነን ትካላት ‘ዚኣን ብናይ ሃገርና ኣዘራርባ ብ ኣዕኑድ ክንምሰለን ንኸእል። እዘን ንኢሳያስ ጸይረን ዘለዎ ኣዕኑድ እዘን ዝሰዕባ ‘ዩን፡-

ንውልቀ መላሽ ኢሳያስ ደገፈን ደው አበለንኦ ዘለዎ ዓንድታት

1. ወትሃደራትን ፖሊስን

እዚ ዓንዲ 'ዚ ንሓይልታት ምክልኻል፡ ህዝባዊ ሰራዊት፡ ፖሊስ ሰራዊትን ትኅላት ጸጥታን ደውክል። እዚ ሓይሊ 'ዚ ናይ ህዝቢ ሓይሊ ድኣ እምበር ናይ ውልቀሰብ ሓይሊ ኣይኮነን። ከም ግቡኡ፡ እዚ ሓይሊ 'ዚ ኣብ ምክልኻልን ምዕቃብ ሉኣላውነትን ዳግመ ህንጻ ሃገርን ፡ ኣብ ምክባር ሕግን ስነምግባርን ተዋፊሩ ኣገልጋሊ ሕብረተሰብ ኤርትራ ክኸውን ምተገብአ። እዚ ሓይሊ'ዚ ግና ተልእኾኡ ብምሰሓት ፡ ንተንኮላት ኢሳያስ ኣብ ምግልጋል ይርከብ። እዚ ሓይሊ'ዚ ንጹሃት ኤርትራውያን ኣብ ምቁዋዎይን ፡ ምእሳርን ምቕታልን ብንጥፈት ኣብ ምውሳኔ ይርከብ። እዚ ዓንዲ 'ዚ ፡ ከምቲ እተን ክብ ኢለን ዝጠቐስናዮን ኣህባይ “እምቢ” እንተዘብልሲ ውልቀመላሽ ኢሳያስ ምሃለወ ዶ ኾን? ያእ ኣይፋሉን! ከመይ ጌሩ ክህሉ። ሰለዚ ሓይልታት ምክልኻል፡ ህዝባዊ ሰራዊት፡ ፖሊስ ሰራዊትን ትኅላት ጸጥታን ፡ ከምቲ ሰራዊት ግብጹ ን ሓሳኒ መብርክ ዝበሉ “ንሕና ሰራዊት ህዝቢ ዳኣ ምብር ፡ ሰራዊት ውልቀ መላሽ ኣይኮነናን” ክንብሉ ይግባእ። ህዝብኹም ፍትሒ ደልዩ ኣድማ ምስ ዝገብር ፡ ኣብ ጎኒ ህዝብኹም ኔንኩም ዝ ብውዲት ኢሳያስ ምስ ኢትዮጵያውያን(ደቂ ዓዱ) ኣብ ድርኩኹት ጥፍኣት በጺሓ ዘላ ሃገርኩም ከተድሕኑ ይግባእ። በዚ ኣጋጣሚ፡ ከምቲ ልማድኩም፡ ንውሉድ ወለዶ ዝዘከር ታሪኻዊ ሰራሕ ክትሰርሑ ትሕተቱ ኣለኩም። ንውልቀ መላሽ “እምቢ” ኢልኩም ምስ ህዝብኹም ምስ እትጽግዑ ፡ በዚ ሰራዊት ህዝቢ መኳንኩም ከተመስክሩ ኢኹም።

2. ሰራሕተኞቻቸውን መንግሥት

እዚ ዓንዲ 'ዚ ን ኣብ ናይ መንግሥቲን ትኅላት ህግደፍን ዘለዉ ሰራሕተኞቻቸው ደውክል። ኣብዚ ዓንዲ 'ዚ ብዘተሕ ሞያን ፍልጠትን ዘኸፈኩ ኣባላት ይርከብዎ። ዶክተር ፡ ነርሳት ፡ መሃንድሳት ፡ ናይ ተክኒክ ክኢላታት . . . ወዘተ ኣብዚ ዓንዲ 'ዚ ይጥርነፉ። እዞም ሰራሕተኞቻቸው 'ዚ ኣብ ውልቀ መላሽ ዝህብዎ ደገፍ ኣዘዩ ዝዘፍ 'ዩ። ኣብ ብሻን ዛራን ካልኣት ናይ ዕደና ትኅላትን ዘለዉ ክኢላታት(ሰራሕተኞቻቸው) ኣብ ምንጥሕ ስልጣን 'ዚ ውልቀ መላሽ ተበርክትዎ ደገፍ ሓሳብኩምሉ ትፈልጡ 'ዶ? እምብኣር ንሰኻትኩም ኢሳያስ ኣብ ስልጣን ክጸንሕ ፡ ብድሕሪኡ 'ውን ወዱ ኣብራሃም ኣብ ስልጣን ክቕጽል

ብዙይ ፍላጎት ተበርክቶ ዘለኹም ደገፍ ኣዘዩ ኣዘዩ ገዢ ፍፁም ሓደ ሓቂ ክንገብረኩም፣ ንሰኻትኩም ንኢሳያስ እትህበዎ ደገፍ ደው እንተተብሉ፣ እዚ ውልቀ መላኺ ምሉእ ብምሉእ ምለመስ (paralyse ምኾነ) ኔሩ። ንፋሰ ይነፍሱ ኣሎ፣ ናይ ብሓቂ ሃገራዊ ግብ-እኩም እተበርክቶ ጊዜ 'ውን መጺኡ ሎ። ስለዚ ነዚ ውልቀ መላኺ "እምቢ" ኢልኩም ምስ 'ዚ ህዝባዊ ናይ ለውጢ ምንቅስቃስ ብምሕባር፣ ነዚ ውልቀ መላኺ ዓንዲ-ሕቕኡ ሰበርዎ።

3. ትካላት ትምህርቲ

መታለሊ ኢሳያስ ኣብ 90ታት "ን ኤርትራ ሲንጋፖር" ክንገብራ ኢና የጸዛንና ክሳብ ዝጸምም ቡተን መራኸቢታቱ ጌሩ ይጭርሕ ነበረ። ደቂ ገርሂ ልባ ኣሚንናዮ፣ ለካ ንሱስ ን ውግእ ምስ ኢትዮጵያ 'ዩ ዝዳሎ ኔሩ። ስለዚ ንትካላት ትምህርቲ ከም መጫጭሒ (incubators) ናይ ወትሃደራት ተጠቐሙለን። ኩናት ወለዑ 'ውን ኣሸሓት ኤርትራውያን መንእሰያት ኣጥፊኡ። ጽንሕ ኢሉ ነታ እንኮ የኒሸርሲቲ 'ውን ዓጽዮ። ሕጂ 'ውን ነተን መጋበርያታቱ ዝኾና ኮሌጃት 'ውን ይዓጽወን ኣሎ። እሞ ከምዚ እንዳገበረ ዳኣ ሃገር ከመይ ኢላ 'ያ ሲንጋፖር ክትከውን? ኢሳያስ ተምሃሮ፣ ወትሃደራት ኮይኖም ህዝቢ ክጭፍጭፍሉ ጥራይ 'ዩ ዝደለ። ናብ ቤት ትምህርቲ ምምልላስ ኣብዚ ጊዜ 'ዚ ጥቕሚ የብሉን ጥራይ ዘይኮነስ ንኢሳያስ ኢኹም ተደልድልዎ ዘለኹም። ስለዚ ተምሃሮ "እምቢ" እንተድኣ ኢልኩም፣ ኣብ መጻኢ ኢሳያስ ወትሃደራት የብሉን ማለት 'ዩ። ኣብቲ ዝገበር ህዝባዊ ኣድማ ተምሃሮን መምሃራንን ቀንዲ ተራ ክትጸውቱ በዚ ኣጋጣሚ 'ዚ ትሕተቱ ኣሎኹም። ውልቀ መላኺ ኢሳያስ ሙሉእ ብሙሉእ ኣብ ጉልበት መንእሰያት (ተምሃሮ) ተደጊፉ 'ዩ ዝኸይድ ዘሎ። ስለዚ እቲ ብተምሃሮን መምሃራንን ንኢሳያስ ዝውሃብ ደገፍ ደው እንተዝበልስ እዚ ወልቀ መላኺ ኣብ ስልጣን ምሃለው 'ዶ? ክህሉ ኣይክእልን 'ዩ።

4. ሃይማኖታዊ ትካላት

ህዝቢ ኤርትራ ክርስትያኑ ኣሰላሙ ንኣምላኹ ዝፈርህ 'ዩ። ክንዲ ዝኾነ ንሃይማኖቱን መራሕቲ ሃይማኖቱን ዘለዎ ኣኽብሮት ኣዘዩ ዕዙዝ 'ዩ። መራሕቲ ሃይማኖታት ብእትህበዎ ሰብከታት ንምእመናን ኣዚኹም ስለ እትጸልው ፣ ንስለ ፍትሕን ሓርነትን ክትብሉ፣ ኣንጻር 'ዚ ውልቀ መላኺ ድምጽኹም ከተሰምዑ ትሕተቱ። መራሕቲ ካቶሊካዊት ቤተክርስቲያን፣ ስለቲ ቀጻሊ ብቻልዕ እተሰምዕዎ ዘለኹም ተቐውሞ ኣንጻር 'ዚ ዲክታቶር ምስጋና ካብ ህዝብኹም ፣ ዓሰቢ ድማ ካብ ኣግዚኣብሄር ክትረኽቡ ኢኹም። መራሕቲ ኤርትራካላዊት ተዋህዶ ቤተክርስቲያን፣ ነዚ ጳጳስን ፣ በዙሓት ኣቕሸሸትን መነኩሳትን ዝኣሰር ውልቀ መላኺ ከመይ ኢልኩም ትጽመምዎ? ተራእዩ ብዘይፈልጥ ኣገባብ ሞባእ ቤተክርስቲያን መንጠሉ ንርእሱ ወሲድዎ ከሎስ ሰቕ ትብሉ? ካብ መጀመርያ 90ታት ኣብ ልዕሊ ኣመንቲ ምስልምና ዝወረደ ግፍዕን ማእሰርትን ኩሉ ዝፈልጦ 'ዩ። ስለዚ መራሕቲ ሃይማኖት ምስልምና ፣ ነዚ ዲክታቶር ከይፈራህኩም ፣ ኣሰር ሓጂ ሙሳ ክትሰዕቡ ይግብኣኩም 'ዩ። መራሕቲ ፕሮቴስታንት ኣብያተ ክርስትያናት፣ እዚ ኹሉ ኣደራዕ ኣንዳወረደኩም ድምጽኹም ተሰሚዑ ኣይፈልጥን 'ዩ። ሕጂ ግና ከምቲ ኣግዚኣብሄር ዝፈታዎ ፣ ምእንቲ ፍትሒ ደው ኢልኩም ንሃገርኩምን ህዝብኹምን ካብ ጥፍኣት ከተድሕኑ ጸውዒት ይቐርበልኩም ኣሎ። ኣቲም መራሕቲ ሃይማኖት ንሰኻትኩም ሹም ንህቢ ናይዚ ህዝቢ ኢኹም። የጊንቲ 'ዚ ህዝቢ ድማ ናባኻትኩም 'የን ዘማዕድዎ ዘለዎ። ስለዚ ልክዕ ከም ቀሺ ማርቲን ሉተር ኪንግ ፣ ነቲ ኣብ ትሕቲኹም ዘሎ ምእመን ፣ ኣንጻር 'ዚ ዲክታቶር ናብ ጎደናታት መሪሕኩም ውጹ። ኢሳያስ ክሳብ ሕጂ ኣብ ስልጣን ደው ኢሉ ዘሎ ብሳላ ሓገዝ ናይዘን ሃይማኖታውያን ትካላት 'ዩ። ሃይማኖታውያን ትካላት ብሓባር ኮይነን ነቲ ኣንጻር ኢሳያስ ዝገበር ህዝባዊ ምንቅስቃስ ደገፊን ኣንተዝህቡ ፣ ውልቀ መላኺ ኢሳያስ ንሓንቲ ለይቲ 'ውን ኣይምሓደረን።

5. መራኸቢታት ሓፋሽ

ኣብዚ ዓንዲ 'ዚ ኢሳያስ ዳርጋ ፈሸሉ 'ዩ ክብሃል ይክእል። ብዘይካ እተን ንሱ ዝውንን ፣ ካልኣት መራኸቢ ብዙሃን ኣንጻሩ ጸላዕላዕ ዘብል መጥቃዕቲ ኣብ ምፍናው ይርከቡ። እዘን መራኸቢ ብዙሃን ነተን ናይ ኢሳያስ መራኸቢ ብዙሃን ኣልሚሰንኦን የን። ኣራቲሺ ትኹን ድምጺ ሓፋሽ ካብ ጥቕሚ ወጻኢ ኮይነን 'የን። ኣብዚ መዳይ 'ዚ እቲ ንኢሳያስ ዝድግፍ ዓንዲ ፈሪሱ 'ዩ። ግናኹ ኣባላት ናይ ሚኒስትሪ ዜና ፣ ነቲ ናይ ህዝቢ ዘይጎነጻዊ ምንቅስቃስ ብዘተፈላለዩ ኣገባባት ክትድግፉ ትኸእሉ ኢኹም። ህዝቢ ንኣድማ ምስ ወጸ ፣ ንሰኻትኩም 'ውን ኣካል ናይቲ ፍታሕ ክትትኑን ነቲ ምኒስትሪ ምሉእ ብሙሉእ ከተልምሰዎ ጸውዒት ይቐርበልኩም ኣሎ።

6. ሃማዲኤ

እዚ ዓንዲ 'ዚ ፍርቂ ክፋል ናይ ህዝቢ ኤርትራ ይውክል። ኣብ እዋን ብረታዊ ቃልሲ መወዳደርቲ ዘይብሉ ጅግንነት ሰሪሕክን ኢኻን። ግናኹ ከም ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብቲ ናይ ኢሳያስ ናይ ምትላል መጻወድያ ኣቲኻን ። ንህዝብኻንን ሃገርኻንን ክትህብኦ ዝግባእክን ኣገልግሎት ንሓይ ሸያጢ ሃገር ውልቀ መላኺ ክትምጥውኦ ጸኒሕክን። ዘሕዘን 'ዩ፡ ነቲ ብግርህና ዝሃብክንኦ ደገፍ ተጠቂሙ ንሃገርና ንሓዋሩ ይሸጣ 'ሎ። ኣትን ህይወትክን ከይኣክል “ ሃገሪይ ስልጣተይ” ኢልክን ኩሉ ኣዋርቕ ስልጣን ቀንጢጥክን ዝሃብክን ጀጋኑ። ባላ ሎሚ 'ውን ከም ትማል ሃገርክን 'ኣድሕናኒ' ኢላ ትምሕጸኻን ኣላ። እቲ ንኢሳያስ ትህብኦ ዘሎኻን ደገፍ ደው እንተ ድኣ ኣቢልክንኦ፡ ሃገርና ኤርትራ ካብ ድርኩኺት ጥፍኣት ክትድሕን 'ያ። ኣብቲ ኣንጻር ዲክታቶር ዝግበር ዘይጎነጸዊ ህዝባዊ ቃልሲ ብሙሉእ ሓይልኻን እንተትሳተፋሲ እዚ ዲክታቶር ዝሃ ሃገር ናብ ባዕዳውያን ክሸጣ ዕድል ምረኽብ 'ዶ? ያእ ኣይፋሉን!

7. ማሕበራተም ኤርትራውያን ኣብ ወጻኢ

እዞም ኣብ ትሕቲ እዚ ዓንዲ ዘለዉ ኤርትራውያን ፡ ነቲ ስርዓት ድርብ ደገፍ 'ዮም ዘበርክቱ። ፊናንሲያውን ዲፕሎማሲያውን። ብገንዘባዊ ደገፍቶም ንኹሉ 'ቲ እከይ ተግባራት 'ቲ ስርዓት ክምውልዎ ከለዉ፡ እዚ ከይኣክል ነቲ ድሮ ኣብ ቅድሚ ማሕበረ ሰብ ዓለም ተደዊኑ ዘሎ ምስሉ ክኾሓሕሉ ፡ “ንሱ ንሕና ፡ ንሕና ድማ ንሱ” እንዳብሉ ሰፍ ዘይብል ዲፕሎማሲያዊ ኣበርክቶ ይገብሩሉ ኣለዉ። እዞም ኣባላት እዚኣቶም ነቲ ስርዓት ህይወት ኣብ ምዝራእ ዓቢ ተራ ይጸወቱ ኣለዉ። እዚኣቶም 'ውን ብተንኮላት ናይ ኢሳያስ ዝተታለሉ 'ዮም። እቲ ዘሐገሰ ፡ በዚ ኢሳያስ ንህዝቢ ከየማኸረ ምስ ኢትዮጵያ ዝገብር ዘሎ ንሃገር ኣብ ሓደጋ ዘውድቕ ስምምዓት ስለዝቻሓሩ፡ መብዝሕትኦም ተጣዒሶም ናብ ደምብ ተቻውሞ ይምለሱ ምህላም 'ዩ። ውልቀ መላኺ ኢሳያስ ደገፍ ናይ'ዚ ዓንዲ ምስ ዝሰኸን፡ ከምጻኣሉ ዝኸኸል ሳቤን ንምግማቱ ኣየጸግምን 'ዩ። ተራ ናይዚ ዓንዲ 'ዚ ኣብቲ ዝግበር ህዝባዊ ዘይጎነጸዊ ቃልሲ 'ውን ኣዝዩ ጠቓሚ 'ዩ። ምስ ህዝባም ወጊናም ኣንጻር 'ዚ ኣጽናቲ ውልቀ መላኪ ዲፕሎማሲያዊ ንጥፊታት ምስ ዘዞይዱ፡ ካብ ማሕበረ ሰብ ዓለም ኣብ ልዕሊ 'ዚ ዲክታቶር ጸቕጢ ክውሕዝ ስለዝኾነ፡ ንውድቀት 'ዚ ውልቀ መላኺ ዘቀላጥፍ 'ዩ።

መደምደምታ

ኢትዮጵያውያን ንኤርትራ ንምገባጥ ዘይፍንቅልዎ ኣምኒ ከምዘየሎ ሎሚ ንኹሉ ህዝቢ ኤርትራ ብሩህ ኮይኑ 'ሎ። እቲ ዘሕዘን፡ ኢትዮጵያውያን፡ ብዘይተጸበናዮ ግንባር፡ ልኽዕ ከም ፈረስ ትርይይ (Trojan Horse) ስሉኽ ኢሎም ብምእታው ንህዝቢ ኤርትራ ኣብ ምጽናት ኣበርቲዖም ይሰርሑ ምህላም 'ዩ። ናይ ኢትዮጵያውያን መትከል ኩሉ ጊዜ ሓደን ዘይቕየርን 'ዩ። እቲ መትከል(principle) “ኤርትራ መሬታ እምበር ህዝባ ኣየድልየናን 'ዩ” ዝብል 'ዩ። ስርዓታት ሃይለስላሴን መንግስቲን ዝዚ መትከል ብ ኣፍሻምብቕ ብረት ክትግብርዎ ፈቲናም ፡ ሳላ ጅግንነት ህዝቢ ኤርትራ በርዒኑ 'ዩ። ሕጂ ግና ቡቶም ኣብ ውሽጥና ኣለሊኹም የኣትዮም ዝጸንሑ ኢትዮጵያውያን መራሕትና፡ እቲ “ኤርትራ መሬታ እምበር ህዝባ ኣየድልየናን 'ዩ” ዝብል መደባም ዳርጋ ናብ ምዝዞም ገጹ ዝኸይድ ዘሎ ይመስል። ገጠራትን ክተማታትን ባዲመን 'የን። መንእሲያት ብደረጃ ዘጽኣት(exodus) ሃገር ገዲፎም ወጽዮም 'ዮም። ኤርትራ ህዝቢ ዘይብላ መሬት ጥራይ ኮይና ትተርፍ ኣላ። ኣብ ውሽጥና ዘርከቡ ጉጅለ ኢትዮጵያውያን(ኢሳያስ ፡ የማነ ማንኪ ፡ የማነ ቻርሊ ፡ ሓጎስ ክሻ. . ወዘተ) ነቲ ኣቦታቶም ክፍጽምዎ ዘይካኣሉ መድብ ፡ ብኣዝዩ ረቂቕ ብልሓት ዳርጋ ክተግብርዎ ቀሪም ኣለዉ። ኢትዮጵያውያን ወትሃደራት ሓይሊ ባሕሪ ኮይናም ይኣትዉ 'ለዉ። ዕዳጋታት ብኢትዮጵያውያን ሸቃጦ ይባሓት ኣሉ። ኢትዮጵያውያን ሓካይም፡ መማህራን ብብዝሒ ይኣትዉ 'ለዉ። ደቂ ኤረይ ማማ ትኸደና ኣላ!

እዞም ኢትዮጵያውያን መራሕትና ንህዝቢ ኤርትራ ንምጽናት ዝጥቑሙሉ ዘለዉ ሚላ 'ገረብ ብሓኻላ' ዝብል 'ዩ። ንኹሉ እቲ እኩይ ተግባራቶም ንዓና እንዳላኣኹ 'ዮም ዘተግብርዎ ዘለዉ። ንሕና ኤርትራውያን ኢና ሰፍሲፍና ሰማይ ሰቂልናዮም ዘሎና። ዝዚ 'ገረብ ብሓኻላ' ዝብል ተንኮል ኢትዮጵያውያን ፈውሲ ኣለዎ፡ ንሱ ድማ “ኣታ ኤርትራዊ፡ እቲ ተመን ኣብ እግርኻ እቲ በትሪ ድማ ኣብ ኢድኻ” ዝብል 'ዩ። እቲ ሓይሊ ናትና እዩ።

ኣብ መጠረሻታ ፡ ነቲ ባዕልና ብ መገዲ እትን 7 ኣዕኑድ ኣቢልና ዝዚ ዲክታቶር እንገሰ ዘሎና ሓገዝ ደው ኣቢልና፡ ኩላትና ኢድ ንኢድ ተተሓሕዘና “ኣይፋል ንምልኪ” ብምባል ናብ ጎደናታት ወጺና ዕድመ ኢሳያስ ነሕጽር።